

Niamuno Sargas

broliams Vietuwinintams žines parnešas.

„Niamuno Sargas“

Tilžėje, kas ketvergą išbūdamas, kaitija prie arcziausiojo pušto ar per gromatnešį apsteliūtas ant bertainio meto 50 peningiu, su prinešimu į namus 65 peningius. Ir pati laitraščio išleistuvė Tilžėje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute, priima apsteliūtinimus arba išrašymus.

Wernai mylestim cecorystę,
Drašei užtaršim lietuwynstę!

Apsakymai

Į „Niamuno Sarga“ įstatomieje kaitija po 10 peningiu už kožną smulkeis raštais išpaustą eilutę ir yra šio laitraščio išleistuvėje priimami. — Gromatas ir rantraščius dėl laitraščio siunčiamus priima redytuwe Tilžėje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute.

4. num.

Tilžėje 14. januvarijų 1886.

1. metas.

Apsteliūtinimus ant „Niamuno Sargo“

wisi cecoriškietjie puštai už 50 pf., už 65 pf. į namus parnešant, ant metu bertainio priima; taip pat Tilžėje „Niamuno Sargo“ išleistuvė, pylimo ulyczioje 2., **L. M. Stakelys**, wokiškoje ul. 73, **Wehmeyer'io** pasekėjas, sferšai ties rotuže, **D. Pēterait'is**, wokiškoje ul. 14, **A. Kalvaitis**, wokiškoje ul. 29.

Kalbos dalykūse.

„Pusė — daugiau už wiską.“

„Tai yra dywinas žodis, tai išmintingas rōkūtojas!“ — wienas arba kitas musu skaitytoju su titru apjūtu šauks ir mus per patikus laikys. Tegul ir jūkiasi — tikt teisybę tur ansai, kūr užmanė šitą dywingą žodelį, „kad pusė daug daugiau yra už wiską“ — butent pagirtasis senasis Grytonu giesmininkas Hefijodas, gyvenęs į 800 m. pirm Kristaus.

„Pusė — daugiau už wiską!“ Dieštokime išguldymo. Man rodosi, buf aš wieną tą išguldytą suradęs. Tai, idant ir taw parodyčiau, mielas skaitytojau, eifš su manimi ir klausyt wieno papasakojimo.

Pirm tokio częso, — bene per kaltybę anu brangiu žmoneliu, kurie wis nor sawo dywingę wernybę ir sawo wokiškąjį „patriotizmą“ tūmi, rodosi, palcewoti, kad jie wifokius nelaltus ir tankei werniausiųs žmones kaip neprietelius wokiškiosios waldžios apskundžia, — kaip jau pirm to keli baurus apfelbinimai, taip dabar ir ta dywinoji mislis buwo išsiplatinusi, buf ir Wendai (Serbai), labai werni ir pakajingi cecoriaus padonai, tokie „priešgynai ir ant maišto linktą žmones“ eifš, kofius anie sawo pacziū pagirtojai, sawo pacziū wernybės palcewotojai, weif wifur meilija israšti, butent idant, prieš toki jūdą abrozą, puikioji šwiesybė juju pacziū gerybės ju gražiaus gautu šwiesiti, o idant, apfelbiamiems ir po žmoniū atiu papeikiamiams ešant, jie patys tam tarpe jū lengwiaus tokią kalbą išnaitinti galetu.

Kaip Wendai — pakajinga gimine, ale tikt smarkus wyrai — prieš tokius apfelbtuos apsigynė (daug smarkiaus, ne kaip Vietuwinintai nesenei prieš sawąjį!), tai rasi po tam dar isf papasakosiu. Czia tiktai tą wieną dalyką minawosiu, kad ir ta mislis buwo išsiplatinusi, buf Wendai wifai mentai wokiškai mokinami ir prisistengia prieš wiską wokišką moflą. Tai ponas geeimrotas Szneideris Berlyne, labai mofitas ir išmintingas wyras, pagal sawo tikraję pareigą, su sykiu wifai isf netycziu mukeliawo į Wendu lampą ir pasirodė šuileje (mofšlincyioje), idant tą dalyką perjieškotu. Kelias nedėles po jo keliawimo ir aš į aną lampą atsilankiau. Tai keliūse ir man pažįstamūse kiemūse tą palinkšminancziū gawau, kad ans ponas geeimrotas labai p... bu-

węs su wiskūmi, kę jis anūse mano mieluju prieteliu kiemūse rades — kad jis, lenkiškai mofedamas, ir kelis žodžius su ludikeis lenkiškai kalbėjęs, ir kad ludikei, dėl gentyštės tarp lenkiškos ir wendiškos kalbos, ij ir gerai supratę. Numanyt, augščiausieji ir tikrieji ponai daugiausei labai meilingai su žmonėmis apsteina — jū augštesni, jū meilingesni — kaip musu ponas cecorius pats dūda paweifšq, ir tai tiktai tokie pusponai, kurie su rustumu ir barimu toki swarbumą po atiu žmoniū pasirupinti procewofasi! Wisi žmones džiaugsmo pilni buwo ir linkšmai kryštawo, kad ponas geeimrotas tūs apfelbinimus per neteifsius isradęs ir ju šuiles ir ludikus ir mofitojus pagyręs. O tos garbės, to gyriaus ir labai yra werti — tai aš juf pats žinojau. Neša mofitojai man porą sykiu buwo pawelyje, drauge buti prie juju moflo, ir džiaugtiesi isf tu linkšmaju ludikeliu, kurie, gymasties ir moflo užsigeidimo pilni, lenktyu už kitas litą ar atsiliepti, ar giedoti, ar šep mofitojui sawo darbą parodyti norėjo. At, kaip gražu buwo, mofitojū wiename akies mirksnyje wendiškai, kitame akies mirksnyje wokiškai klausiant girdėti; ir štai ludikis wis taip greitai, kaip mofitojas, isf wienos kalbos į litą lyg peršofti, ir wiską ant klausimo isf wienos kalbos į litą perstatyti mofėjo — lyg kaip gerai mofitas arklys wiename akies mirksnyje po zowados rifezią, po rifezios žinginę ir po žinginės wēl zowadą pradeda pagal tai, kad išmintingas jofikas jam tiktai lengwiausiąjį ženkliū arba moji dūda! Tai yra džiaugsmas, tokią šuile matyti, ir ludikus taip linkšmai giedojant ir skaitani ir perstatant girdėti. Diewe, žegnot anus mofitojus! ale man weif ašaros weržiasi i akis, atsimenant kitu tokiu mielu ludikeliu, kurie taip pat norėtu taip linkšmai mofitiesi, kurie taip pat tą paczią galybę tur, kurie taip pat tur mofitojus tarp sawęs, lyg taip daug galybės o ir meiles turincziūs — ale kurie — — —

At, negaliu ir nenoriu pabaigti, kę aš sakyti ketinau, bet ašarėles, kurios tiktai į akis išweržusios buwo, jau ir isf atiu išsiweržti pradėjo, graudžei atsimenant tu tukstancziū mielu ludikeliu, kurie ir taip linkšmai kryštawo ir sawo sutwertojui lyg wyturėlei pagiedoti norėtu, ale — negauna.

„Ale“, sakys mielieji skaitytojai, „jei anie Wendu ludikei taip tobulai ir wokiškai mofėjo,

tai bene mofitojai wis bus wokiškai, o tiktai wokiškai, jūs mofinę? Neša musifškei, kurie juf jau beweil wienintelei wokiškai mokinami, tie tik taip daug wifai nemoka, tie negal isf wienos kalbos į litą perstatyti, tie rods skaityti labai gražei moka, ale, kad klausį, „kas tai?“ — tai tankei nēko nežino“.

Atpencz, mano mielas prieteliu, tie ludikei, kuriūs aš senei žinojau taip gražei wokiškai mofant, ir kuriūs dabar musu augščiausioji šuiliu wyriausybė per tokio gyriaus wertus išpažiao, tie daug mentiaus częso prie sawo wokiško moflo buwo wartoję, — tie, tikri Wendai budami, ir isf priegimties wos wieną žodį wokiškai mofedami, prie tikru Wendu, sawo mofitoju, pirma buwo wendiškai, ir labai daug wendiškai mokinami. O, jū daugiau, jū ir dar geriaus po atiu pono geeimroto ir wokiškoje kalboje, ir wifokūse moflūse, mėginami budami, sawo dali atliko. Ko dėl tai? To dėl kad jie pirma sawo kalboje buwo pamofiti, — to dėl, kad ir pastui wiską tiktai su tikru išguldytu buwo išsimofinę — o to dėl, kad tokiu budu wiskas, kę jie buwo išsimofinę, ir wēros mofšlas, ir wifoks swētifškas mofšlas — lyg gywai jiems po atiu stowėjo, lyg gywai juju širdyje gymeno. Ar tu nenori weryti? Tai, mielas skaitytojau, eifš wieną mofę toliaus su manimi, kur kitas mofitojas litą budą tur. Neša tarp Wendu Frankfurto walsczuie gyvenancziū (Wgnico walsczuie wēl wifai kitaip stow), po labai meilingais ir tikrai apšwiestais šuilrotais, mofitojai pilnų walybę tur, prigimtę kalbą pagal sawo sąžinę wartoti, kaip jiems pasitrodant naudingai ešant, bile ludikei mofinasi ir wokiškai, kiel jiems reikta, Szuilrotai patys mofitojus graudena, idant, minau, nemiflytu, buf tai ju pareiga ešanti, prigimtę kalbą išpausti, o idant, minau, nēko nesuprastu nemofitu. Tai ten, jei koks mofitojas nusizengia prieš sawo ludiku kalbą ir — protą, tai jis tiktai pats kaltas. Tik rods keli randasi, ir gimę Wendai, kurie kas zin pas kofius žmones (neša wyriausybė to wifai nepraso) iššlaisyti norėdami, weif wiską wendišką moflą nustatė ir weif wienintelei wokiškai temokina. Juf ir, kaip tarp Vietuwinintu, taip bene wifur tokie žudofei randasi, kurie už porą treczioku sawo kalbą ir giminę pardūda, o, už dar porą, bene ir sawo pacziū gimdytojus musti norėtu! Ne kožnas

tofs durnius, ale gimdytoju gimine ir kalba panefinti, tai tik weik taip daug yra, kaip sawo sentewius garbingai zemėje gulinczius apgebinti ir panefinti. (Dar ne wiskas.)

Lietuwiskos kalbos mokslas.

Musu skaitytojai bene dar atsimis, kad pries kalėdas 1882 kaip rapše tapę isisyta maldos gromata iki kultaus ministerio v. Gosslerio su bewef 8000 parafu is keliu Lietuwos stryziu. Maldos gromata tapę isisyta, tai tikra teisybe; ale kur dingo atsiliepinimas? ar gawo kas is komitijos tos maldos gromatos koki atsakyma? o jei gawo, ko del nepraneše Lietuwiniams apie likima tos gromatos nors per wieną is lietuwisliju laikrafcziu? ar iswemas ar atgrisimas ar kas kita komitijos draugu tam kalta? Lietuwiniškai zinantieje si ta apie ta rapsta yra sirdingai uprasomi ar wienam ar kitam lietuwislam laikrafcziui apie tai diti zine.

Dabar keliems metams sujus jau durniaus jwyko ana neapylantos dwase suilese pries Lietuwiniuku kalba. Is wisu kraštu pareina pasigudimai, kad mokytojus atsiuncia, kurie ne wien nemoka lietuwislos kalbos, bet ir jos nefenczia. Nera grazu, kad suilese, kuriu apiegardeje daugiaus Lietuwiniuku ne kaip Wokiecziu gywena, lietuwisloji kalba nei tiek nera wartojama, kiek waldzia pawelyja.

* * *

Czion privedame zokamus, kurie lietuwislos kalbos mokslu pawelyja.

I. Wisu zeminiuku suiliu Prusu provincijos mokslu mēris yra tas: wofiskoje kalboje taip toli pareiti, kad suilokai ne wien gerai wofisklai kalbeti tur, bet ir wofiskoje kalboje, kiek tiktai galima, bet klaidos sawo paties misli iskreipti.

II. Wisuse mokslu dalykuse pamofinancziji kalba tur wofiska buti. Tiktai maziemsiems i suile eiti pradedantiemsiems weros mokslas ir giesmes prigimtoje kalboje tur buti mofinamos. Szeip lietuwisloji kalba tik tiek tetur buti wartojama, kiek mofintiniui ant ismanymo mofinamojo dalyko yra reikalinga.

III. Weros mokslu, prie kurio ir giesmes priklauso, mofinimas mazuju waikeciu, kurie nera Wokieczi, prigimtoje kalboje tur nusiduti. Ant antrosios ir pirmosios klafos ir weros mokslas wien wofiskoje

kalboje tur nusiduti. Prigimtoji kalba tur tik tiek wartojama buti, kiek isguldymui nepazjstamu dalyku yra reikalinga. (Sulyg. C. 3.)

IV. Pamofinimas skaitymo lietuwisloje kalboje prasideda tiktai ant augscziausiosios klafos. Ta pati tur ir su rapymu nusiduti. Bet suilese, kuriose daugiaus wofisku suiloku, ne kaip lenkisku arba lietuwislu yra, gal ant ipatisko karaliskosios waldzios pawelyjimo sis mokslas tik wofiskoje kalboje itaisytas buti.

V. Iswedimas wisu fitu mokslu dalyku (tiktai ne weros mokslu) nusiduda pagal tris klafas, sitaip, kaip jos zemiaus paeiliui bus minetos. Mofintinei zemiausios klafos yra tie, kurie pirmisius tris metus i suile eina. Prie antrosios klafos priklauso suilokai ketwirtu ir penktu metu einantieje, o prie pirmosios klafos priklauso suilokai sestojo, septintojo ir astuntojo metu.

Toliaus bus fitu iski.

Diewui dekui, dar gywi mes esam.

Sako wyrai permofinti:

„Jau pragaišt Lietuwiniškai,
„Kas pulkeli gal apginti?
„Bult kalba tur, tai matai.“

Sako wyrai perkytrolei:

„Giminē negal atgīt;
„Jau gana, kad iki piolei
Gawo kalba palaityt.“

Sako wyras permelingas:

„Norim kalba numarint;
„Apfeminas neteisingas
„Butu dar ja atgawint.“

Ar sawę nor kaip tawonj

Zrahyti yrie kalbos?!
O, marindams mu' ligoj,
Dar daugiaus prahyt algos?!*)

Daktars tik numirusiamiam

Sqarius teperdalin,
Tawonis n'atein ghwamiam,
Bet kad ans syf bus šalin!

Mes tacziaus gywi dar esam,

Ir gywi dar norim but,
Mes linksmi dar isfitiesiam,
Ir nenorim taip pražut!

*) Kaip syki is tikros tiesos ir nusidawe. Keintas skaitytojas tai bene ir žino.

Dar lietuwisla dainele
Skamba per pušynelius,
Dar Lietuwiniuku mergele
Szukauj per beržynelius.

Dar lietuwisla giruze
Dywu daug mums pasakoj,
Dar ji is senowes uzia,
Dar linksmi gywiemsiems moj.

Sako wyrai: „Matot, brolei,
„Jau wisi mus spaudz senei:
„Lenkai sako, ir Maskolei,
„Atwei sako, Wokieczi.“

Tai tiesa, keli mus spaudzia,
Ale bene jus tiktai;
Musu gires, nu to gaudzia,
Kai jus spauzdarot piktai.

Lenkai mums taip daug nedarę,
Nei kiti nenor daryt,
Atwei kalba neiswarę,
Kas zin kas nor iswaryt.

Ale dar Diews danguj mato
Dywnus priiskelimus,
Dar žmonems jis burta krato,
Ir kas zin, kas is to bus?

Beje, dar gywi mes esam
Ir nenorim dar pražut,
Dar linksmi mes isfitiesiam,
Dar gywi mes norim but!

Silwatikus (D-ras G. J. J. S. is Gr.).

Giminyske.

„Wokieczi Lietuw'niuku per drimeli laiko,
O Prancuzpalaiti i ji žiuredami sypfos,
Sypfos rods, o tik musu žauną garbina dnuq,
Ir defras rufitas su pasimegimu walgo.
O štai, jau lašiniu lietuwislu prisedę
Ir mus' alu su gwoštu jau wisu sugerę,
Wozlybus Lietuw'niukus ispeikt nesigedi.
Tu prancuzistkas žiopy su Szwecieriu storu
Ir kas dar daugiaus susibastet Lietuwą wargit,
Kas jums liepe mus ir žmones musu panekt?
Ar negalejot ten pasilikt, kur jus nuperejo
Ir warles bei rupuzes jus est pamofino?“

Danelacziu IV, 530—540.

„Palkas Lietuwiniukas“, ta žodj ne retai isgirsti gauna tulafis Lietuwiniukas, kad jisai kur paityste is neapsidabojimo padaro arba nemoka ponisklai pasielgti. Panefinimas lietuwislos giminēs, kurjai ipaczei tarp Wokiecziu prasiplatineš

Motyna ir dukte.

Pagal Wisbert'a.

(Priemazga.)

3]

Tai Magdei tankiausei adynu adynas galwoje waisfczijojo, o ir tai jos mislys wiska walioti negalejo. Wieng syki, kad ji is nezines, ka bedaryti, lapelius stabe ir zemyn mete, jis jos ranka atrauke sakydamas: „Neminek warda Diewo nu-prosnai, arba negadinę be reikalo tai, ka Diewas padare“. Tai nu to czešo ji wisumet atmindawo, kada taisydawosi nusfinti kwetka. Bet kam-gi butu kwetkos, jeigu ju nesfiji?

Kada rudenopi dienos sutrumpejusios pasidare wefios, Kalwaitis daugiausei stuboje gyweno, apsilbomoje dideliu kafaliu. Berods kfetyje tebestowejo jo lowa ir jo sulelis, ir aplinkui wieta tapę susiaurinta per zoposto sukriowimę ant žiemos. Endriuwēnē, ka kalėdama, buwo užnešdiniusi ant kfeties lubu; del ko kito ji tai nebutu dariusi. Bet ir sawo gawpadoryste ji negalejo wisisklai suspriausti.

Jei regimai nebuwo lengwu mislyti apie permoinymę draugisfume. Bet ir kaip ji buwo galima ilgiaus iskaltyti?

Wieng dieną jau galopi spalniu (oktoberio) mēnesio, kad nukrito pirmas sniegas ir ji staklese

audē, o Jonas Kalwaitis ne toli nu jos aut silo sededamas staitē lietuwisla laikraštj, ji apstadbē šaudykle, norint gijos nebuwo sukibusios, ir atsukusi weidą langopi link tarē: „Mes šimet gausime ankstyba žiemę.“

„Kartais jau sniguoja ir rugsejo mēnesyje,“ atsiliepe Jonas, „bet sniegas ne ilgai trukus nubega.“

„Del to kad tumet dar ne czešas,“ ji kalbejo. „Warnos taip jau jau pulkais parlekia is giriu, ir žgshs, kurias as papiowiau del rufymo, turėjo baltus krutinēs kaulus.“

Prieš tokius ženklus nēto nebuwo sakyti. Jis už tai nutilo ir žiurejo pro langa, kaip didesēs snaiğules palengwa leidosi ir nusifedo ant erfscziju.

Ir Urte Endriuwēnē walandę tylejo, darbo toliaus nedirbo, bet šeiwę šaudykleje sukinejo. „Jau tu, Jonai, kfetyje nebegaleši ilgai gulėti,“ tarē ji po tam. Tie žodzei stambejo taip, kaip kad ji sakytu wisu pripažintą tiesę.

Jis greitai atsilukęs i ja walandę žiurejo, kaip kad girdešamas tai, ko nebutu laufęs. „Jut dar nešqla taip labai,“ jis tarē.

„Ale man kfetis nebeatliekta,“ šnekejo ji toliaus! „O czia widuje as del tawes neturiu

wietos. Kamara, kur gul bernas, yra maža del dwiejų, ir taw ten nepatiktų, nēs tai ne pagal tawę. Taigi pasijieštok kta gywenimę.“

„Tu man jau atšakai?“

„Sitai negal buti.“

Kalwaitis padęses laikraštj i šalj atfistoj. „As apie tai wisai nebemislyjau“, tarē jis wēl nusifukęs pries langą ir žiuredamas i lafstanczias snaiğules, kurias dabar nesiojo ir sukino wejas. O jo užpakalyje wēl dunknojo ir tarštejo stakles. Urte rodęsi norėjo atdirbti tai, ka buwo praleidusi.

Kasi taip perejo bertainis adynos. Ant galo jis atfistojęs užpakalyje tos žmonos uždejo ranka ant jos peczio. Ji mažumeli petj timptelejo, bet darba toliaus dirbo. „Ar tu nori klausytiesi, ka as taw sakyti?“ ji klausę.

„Ko del ne?“ ji atsiliepe. „Reikia wisko klausytiesi.“ Ji pasidejo šautuwę ant audeklo.

„As apsimislyjau,“ šnekejo jis labai ramei, „man bus geriausei, jeigu as paczia imsiu.“

Jis negalejo matyti, kaip Urte antafius kistekėjusi lypas sucziaupē.

„Man reikia žmonos,“ jis tarē, „kuri už mane...“ ir man ant gero butu. Jeigu as...“ galejes pasilikti, tai nebutu rei-

pra, daugiausiai iš to atsieina, kadangi Lietuvininkai, augšteses šuiles perėję arba augštesniuose urėdūse stovį savo motynos kalbos ar povišiam užsigina arba tikrai labai retai savo prigimtą kalbą vartoja. To dėlei ir mažieji pagal didžiausią dalį savo kalbą ne kaip reiktų, garbėje laiko. „Kaip toli esi su lietuviška kalba“, „ar negali be lietuviškos kalbos apsigelbėti“, tokias ir tam lygias kalbas ne retai ir nū pat „Lietuvininku“ išgiršti gami, su jais dėlei ju giminės susikalbėdamos. Naudingumą prigimtos kalbos ponas d-ras Sauerwein'as antrame bei trečiame numeryje „Aušros“ meto 1883 labai gražei ir nugrunczei išguldė, kas nor, gal tūs aiškūs išliudyjimus perskaityti ir apmąstyti, to dėlei tikrai prisiūsi, kad jau wienat prigimta garbė mus wersti turėtu, už musu giminės ir kalbos išlaikymą storawoti, nėra kas savo kalbos užsigina, to wyriausio pažymio gimtūvės, tasai užsigina ir savo giminės. Wienas wofsklas giesmininko žodis skamba: „nėkam ne werta yra giminė, kuri nestato wisą už savo garbę“. O-ri ar Lietuwininkas neturėtu priežasties savo giminę garbėje laityti? Lietuwininkas yra geras kalnėrius, labai wofskingas ir pinklus, tokius ir lygei garbingus liudyimus tankei galima nū išmintingųjų wofsktųjų wofsktųjų išgiršti. Kad Fryzokai nebutu musu giminę jos augime trikinę ir išpuštyję, kas abejotu, kad ta bendien su savo išradimais ir pinkliomis padarynėmis taip jau ant swėto turgu pasirodytu, kaip kitos giminės. Per gwoltiską sumaišymą giminės prapuldo savo prigimtas dwasisklas ipatybes. Dūnelaitis sako apie tai wienoje wietoje: „Bet kaip swėts po tam didžiūties jau prasimanė, ir Lietuwininkai su wofsktėjais susimaišė, štai, ir wėžlybums tūjau į nęlą pawirto“ To dėl ir Lietuwininkai, sumaišyti su wofsktėjais, Sambrais (Salcburgereis), Alendereis ir t. t. prapuldė savo prigimtas ipatybes ir su tomis šaknis savo dwasisklo augimo. Rods negalime užsiginti, kad žmonės per toki sumaišymą nū kitas kito daug gero prisimofina. Jie nusizūir darbus, priepromas ir paproczius nū swetimųjų. Ale isitėmyšime: Ką įžegnotas waitas nū didžiųjų weikiaus nusizūir? Ką jis pastui daro? Wanding weikiaus piktą ne kaip gerą, nėra dumos žmogiskos širdies yra piktos iš jaunystės; taip eina ir su giminėmis, kurios dar dwasiskloje kudistėje randasi, kad gudresniejie su jais susimaišo. Nū gudresniųjų žmonių paitesniejie rods daug gal mofintiesi, o-gi ir mofinasi,

teję skubjtiesi. Bet ką aš turėsiu pradėti tarp swetimu? O tokiam, kurs neapsirenta tam tikro darbo, nėra wietos.“

„Jau ir tu metūse“, tarė Urtė ir pasilente ant musstuwu, kaip kad norėdama audeklą apžiūrėti.

„Bet kokią paczią tu turėsi gauti budamas liūsininku? Juk tawo paluku (trašu) nebus gana, kad galėtu išmisti pati ir waitai“.

„Tai yra tieša“

„Ar tu nori lauką pirkti?“

„Do aš nenorėcziau, aš nemoku gaspadorauti.“

„Bet tawo pati galėtu mofėti. Yra gana tawonaicziau, kurios taw neatšifakytu.“

„Bet ar jos man patinka . . .“

„Tokie žmonės, kaip tu, tur wisūmet butį dražus.“

„Berods“, tarė jis nusiminusei šwypterejės, „bet jeigu pati . . .“ Po trumpos gaishties: „Aš žinau wieną žmogų, kuri man pritiktų, bet nežinau, ar ji manę intu.“

Urtė žwilgterėjo į jį nelufėtai. „Ar tu jau taip toli esi?“ ji paklaufė. „Je rasi jau turi pirklį?“

„Aš esmi pats pirklis dėl sawes“, jis atsiliepė, aplink sūlą apeidamas, ant kurio ji sėdėjo, ir pasiremdamas ant iestinio (priešais). Jeigu

ale pagal didžiausią dalį pirmiausiai jie išsimofina gudriųjų nelabystes, šelmystes ir wisą piktą. To dėlei nesidwyšime, kad musu giminė prieš kitas prasta pasirodo ir mentai dwasisktu ipatybiu tetur, arba geriaus sakant, tepalaikė. Garbinime atpencz sawo giminę, sawo kalbą neatmesdami ir wis minėdami ano žodžio: „Nėkam ne werta yra giminė, kuri nestato wisą už sawo garbę.“

Wijurtas. (Iš „Žiurono“.)

Iš swetur.

Mastolija. Daug Eiropas laikraščiu tame sutinka, kad Mastoliu waldžia dalykūse išwarymo wisu swetimųjų wofsktųjų su meilingyste labai labai perėjusi. Neaprašoma nepalaima yra tūmi nū nesuskaitytinos daugybės wofsktu giminii nukreipta.

Prancuzija. Gendrolius Courcy iš Anamo (Azijoje) į Paryžą attolrakawo, jog prancuziskasis pasiuntinys su 500 kriščezioniu tapė maištinku nužudyti.

Inglijonija. Maištai Birmoje, Azijoje, dar wis durnyn eina. Inglijonai wisokiū budu bando pakajų padaryti, ale jiems nesiseka.

Bulgarija. Bulgaru žalnėrei gal labai greitai maršerūti. Taip ir įtraukiant kunigaiszcziai Aleksandru i Sofiją du regimentu, kuriūdu tik antrą dieną tebutu buwusiu sulaukiamu, drauge į męstą įėjo. Tūdu pulku įtraukimo dienos ryte 7 myles nū Sofijos atstu buwo, o per prietus į męstą atsirado!

Turkija dabar iš tikro sawo waitus dwieju nedėliu tarpe sutraukusi. Prieš ką ji į karą mislyja traukti, sunku žinoti; prieš Bulgariją bene nedumoją, ale rods, sako, prieš Grykoniją, kurei keta pastutinį raštą prisiūsti, idant ši sawo pulkus nū Turkijos rubežiu patrauktu.

Iš wofsktėjis.

Berlynas. Aprikos keliawinkas Reichard'as su Karaliaucziuniu poseforiuni bažnyczios nusidawimu, d-ru Tšakert'u, per raštą susiginczyjusiu. Keliawinkas Reichard'as rašo: „Didele klaida iš mano pusės esanti, kad aš sakau, jog pasiuntinystė nei jokio pasijekimo netur. Aš tą patį ir dabar patwirtinu, o ipaczei ir to dėl, kad pasijekimai, sulyginti su wartotomis kaptomis ir aperawotais žmonių gywasceis wisai jūktini pasirodo, ne wien pasiuntinystės butūse, kuriūs aplankiau, bet ir ant wisu swėto. Staczei sakant

yra susigręšijimas prieš pacziūjus žmones, jei kitiems pasijekimams priešais wis dar taip daug kaptu swetimžemiu pasiuntinystėms swartojama, kur prie musu pacziū dar taip daug yra darytina ir kur tokia širdį plešanti beda, kurią laukinei žmonės nepažįsta, ponawoja. Priwestūsius pasijekimus apžwalgau aš ir kožnas, kurs kartą protingą įzwilgį į šitus dalykus yra gawęs, ale ne iš pasiuntinystės pranešimu, su didžiausiu neišsitikėjimu, ir žmogų, kurjai wien krištytas ir per užmofestį arba gwoltą pasiuntinystės namūse užlaikomas, dar nei iš tolo civilizėritu žmogumi arba kriščezionimi nelaukau. Daugiaustejie arba bewėit wiši murinai ir laukinei, kurie iš pasiuntinystės namu paleidžiami, wėl į senūsius paproczius papūla arba, kaip tai rytiniame Aprikos krašte, prie yslamo (Muamedo) prisiwerczia, ir tik tada, kada jiems patinka, yra kriščezionimis. Mano twirtas persiliudyjimas yra, kad priwestoji pusė milijono pagonu kriščezioniu ne gerešni ir tik pagal wardą kriščezionys yra. Sziczion tik du dalytu yra galimu, kaip nusidawimai mofina: Ar necivilizėritas žmogus traukiasi nū civilizėritu ir pastui pragaišta, kaip šiaurinėje ir pietinėje Amerikoje, pietinėje Aprikoje, Australijoje, arba priešišiengia, kaip Indijškei (Azijoje) ir Kynėzai, kurie pagal pasiuntinystės mislį necivilizėritais pagonais yra.“ Szizūs wisūje laikraščiuje randamus žodžius beskaitydamas, labai dywinq mislį turi įgauti.

— Į cecorystės saimą walnai dumojantiejie prašymą įsiuntę, kad saimas sutartu išpažiti, jog išwarymas rusisktu ir estreisktu padonu per giminisktus reikalus nėra išteisinamas, ant dūsnigystės ir meiles nepadabojas ir cecorystės gywentojams daug išladyjās.

— Szep cecorystės saimas dabar darbo tur su žolano dawimu dėl budawonės tarp aušrinii ir šiauriniu juriu perkasu. Wisšas tapė ant apmąstymo komisijonui iš 21 ignario padūta.

— 5. jan. nekursai ponas į druskę įlipęs liepė, kad jį iki nekurio ligonbuczio nuwežtu. Ten wazynczia nuwežes atrado jį wežime safirietusi. Pirm ne kol kėtorius atsirado, wargšas pasimirė. Kėtorius patwirtino, jog smertis per apsidawinq nūdais įwylęs. Wirusyšis paliakta paczią su šepšeis waitais. Praskilimas jį ant to buk wargš.

Frankental'as (Bairūse). Czion turėjo į korawonės kamarą nekursai burgmistras ir jo buwęs rastininkas atsirasti. Jūdu buwo rasiusiu

aš neturiu palaimos, tai tegul nėkas kitas nežino, kaip aš ir ta žmona, kuri manęs nenor. Tu, Urtė, esi ta žmona, kurią aš pamislyjau.“

„Ji uussijūte. „Aš esmi? Tu manę nori saw pirkti? Tai yra paityste!“

Jonas pasiliko wisiskai ramiu. Tik petyš mažumą pasitraukė ant riestinio. „Do dėl tawo tai paityste?“ jis klausė.

„Aš dešimt metu esmi senesnė už tawę“, šnekejo ji wis dar jūdamosi.

„Bet tu neesi persenuši.“

„Tai tu dar per jaunas esi.“

„Urtė, czia metai nėko nedaro.“

„Palauk dar trejus ar ketverius metus, tada galėsi westi mano dukterį.“

„Urtė, tawo dukte nėra man tinkanti pati.“

„Do dėl ne? Juk ji kūmet turės tą kauką.“

„Tą aš jai mielai paliektu.“

„Kam taw naslę pasijieškoti, Jonai?“

„Bet tu man wisai patinki“, jis šnekejo.

„Aš sawę gerai pažįstu, neesmi tokiu nežineliu, kad nematycziau, ko reikalauja jauna žmona nū sawo wyro, ir ką ji jam daro. Man reikia augusios ir išmintingos paczios, kuri ant sawes stow ir gaspadorystėje wisą už manę mislytu ir ne daug klausinedama dirbtu. Kitiems galėtu ir kas

kita tikti. O man reikia paczios turinczios twirtą norą, rėdą (dawadą) namūse išlaifanczios ir mofanczios apsieiti su žmonėmis, kaip ir man butu gerai. O per wisą częšą aš macziau, kad tu tokia esi žmona. Tu su manimi wisūmet elgeisi gerai ir manę apkentei. Liūsininku aš negaliu pasilikti. O jeigu tu manę intumi į wyrus, tai kluities nebutu. Kiek aš taw parnešu, žinai. Gal buti tai priraklyta, kad Magdė, tawo dukte, gaus lauką. Aš myliu tą kudikį ir nenoriu jam neteisybę daryti. Dėl to aš nežinau, ką tu galėtum prieš tai sakyti, jeigu tik aš taw kūmi nepatycziau.“

Urtė apžiūrėjo jo dailų augumą ir gražų weidą su mėgia (pamėgstančia) akimi. Jau ji senėi nesijūte. „Tu man patinki“, ji atšakė, „bet aš nenoriu išteketi, man tai netinka. Jeigu aš bucziau norėjusi, nebutu reikėję tawęs laukti.“

„Tai aš gerai žinau“, tarė jis, „bet apmislyk ir tai, kad per kelis metus gal daug atsimainyti. Dabar Magdė yra dar kudikiu; o ar czia ilgai truks, ji jau ištekes, o tu pasiliksi wiena ant swėto. Man gerą darydama, gali ir tu gero sulaukti. Taigi manęs neatmesk.“

Dar ne wisšas.

lantrotui, jog ju mēste 3 tēwai pasimirē ir wai-
kus didžiausioje bėdoje palikę. Lantrotas ant
waiwu išlaitymo ir pinigų jau buvo priskyrs.
Ale wėliaus išfireiškė, kad tēwai gėwi tēg. Wisa
prigawystė nusidawusi dēl gero to mēstelio war-
gūziu kasės, kuri labai pawargusi buvo. Sudo
ponai tēg atsitikimę už ne taip piktę parokūdami
kožnę sū „wietiniu patrijotu“ ant 100 markiū
ir į kaštą prasudujo.

Į Lietuvą.

Tilžė. Susijėmas liet. dr. Byrutės bus
šią nedėdienę, 17. š. m., ant 3 žėgoriaus po
pietu Naujojoje. Apšakyme placziaus apie tai
rasite.

Prėkulė, 7. jan. Mines uputė šią žiemę
lapai nepalajūja. Į Prėkulės į Szilofarcziamę
einancioji šakija ties Braciskėis 4 pėdas po
wandenimi gul o kelionė tik waltimis tegal buti
atliekama. Aglonės upelė jau trecziū kartū per
krantus eina. Ledas 7 tolrabio kulus išwertęs.
Tollakbio susinešimas tarp Prėkulės, Agloniū ir
Pežaicziū wisai pasiliowęs. Kas iš czion į Prė-
kulę, kur bažnyčia, turgus, amfudis, daktaras,
aptėka yra, nor nusigauti, tur per Szernus ir
Budelkiemį keliauti.

Šrutė, 7. jan. czion buvo ugnis iššwer-
žusi, kuri kelis butus į plentę išpuštijo. Szale
tancioji žmoniu šuilė buvo didžiausioje priega-
doje dēl ugnies.

Galdapė. Neturėjai išimtinintas iš Tra-
tėnu parwaziūdamas, kur keles kiaules buvo nu-
wežęs, tapė plėšiku užpultas. Jam pagalbos
bešaukiant plėšikai pakurę.

Gumbinė. Antręj kalėdu šwentę šale
Išdagiu bažnyczkiemio Jūdipiūšė liūsininko sumus
Miknatis prisiğeręs nomon parėjęs nutwėrė sefers
mažę kudiķ ir su jūmi po orę lakino. Jo tēwas
norėjo kudiķ sergėdamas atimti. Ale sumus lyg
iš proto išėjęs tēwui į papilwę taip baišei špyrė,

kad tēwas suklupo ir po 10 adynu baišiomis kan-
cziomis pasimirė. 31. dēc. tapė lawonas piausty-
tas ir piktadėjas suintas.

Wisokia žinė.

* Riekwienam musu šlaitytojui bus žinoma,
kad Masfolioje wislab tebegywenena seniju gy-
wenimu ir per tai wisofie darbai tēsiasi per pusę
amžiaus. Czion mažumę apie Masfoliū prowas,
apie tikrę atsitikimę Masfolioje. Kaip greitai
eina Masfolioje prowa, galite patirti iš to:
Būwo pas wiena ponę žindinyczia prie waišo,
kuri kažiū ko dēl su ponu susibarė ir pabėgo.
Ponas apskundė ją į judę Wilkmergėn (už
Kauno); iš tenai nuėjo prowa augštyn į Kaunę dēl
to, kad žindinyczia apalėrawo; iš tenai nuėjo
prowa į senato departementę. Ta prowa tēsi
per astūnis metus, pakol pasibaigė; o po to
laido atėjo sudo istarmė, kad žindinyczia grįžtu
atgal žindyti waišę, katras wienof jau buvo į
Petrapilę (Petersburgi) ant mokšlo išėjęs.

— Berlyne du remestinininku wienoje gaspadoje
pywo prisiğerėrusiū pradėjusiū ir Szampanjės wyno
ragauti. Wienas buwęs taip įtraukęs, kad plėczku
kalkus pradėjęs griaužti ir ryti. Gaspadininkas
norėjęs laukan išmesti; ale šiūdu pašelusiu bewėik
wisę widuje sudaužiusiu ir sumušusiu. Dēl daigtu
paišladyjimo apstytū, tapė atkaltintu ir be kora-
wonės išėjo, kadangi šepiū sudas priėmė, jog
kožnas, kurs jau plėczku kalkus pradėda frimsti,
aklinai prisiğeręs tur buti.

— Kaip kartę swobdininkams gal eiti, kitas
nei šapnute nesapnūja. Elzase yra paprastas
budas, kad per swobdę marcziū paryšius jau-
nikto geri pažįstami išsidalija. Taip wiename
mēstelyje ne toli Szletštato burgmistro pagentainė
apsiwėdė, ant kurios swobdos tas pats paprotys
tapė laikomas. Nėkas neįtėmyjo, kad paryšei
buwo raudonai baltai mēlino dažo. Swobdinin-
kai po išlypėlį tu paryšiu prisiğerioję, dar antrę

dienę ir po mēstę su tais waišėcziojo. Šlag-
trukus gauna wisi termynus nu štotsanwaktō į
Kolmaro mēsto korawonės kamara atširasti, kur
reikia atšiliepti dēl „polytikšo pasizenklinimo“:
raudonai baltai mēlinas parwas tai Prancuzu
karuna! Sudžios ponai wienof negalėdami per-
šiliudyti apie prisytytuju piktę mislį jūs wisus
atfalkino to nusizengimo.

Turgaus prekios.

Tilžėje, 9. Januwariju 1886.

	mf. pf.	mf. pf.
Kwieczci už 42 1/2 kilogr.	570	650
Rugei už 40 kilogr.	450	5—
Mieži už 35 kilogr.	350	460
Awijos už 25 kilogr.	250	290
Žirnei, rainieji, už 45 kilogr.	550	675
Žirnei, baltieji, už 45 kilogr.	5—	650
Semenei už 35 kilogr.	—	—
Tymotai už 50 kilogr.	16	—
Opotes už 45 kilogr.	140	—
Swiestas už 1 kilogr.	170	—
Kiaucei už kapą	250	—
Pywas už 100 lyteriu (bawr.)	24	—
Brangwynas { už 100 lyteriu	28	—
{ už 1 lyterį	—	—
Kiaulena už kilogr.	1—	120
Jantiena " "	—	80
Werbiena " "	—	80
Awincziana už kilogr.	—	80
Grustiene, papr., už kilogr.	—	34
Awiz. krūpai už kilogr.	—	44
Szinas už centnerį	2—	230
Szaidai už kapą à 600 kilogr.	18—	24—

100 rubliū

7./1. 200,50, 8./1. 200,55, 9./1. 200,50,
10./1. 200,55, 12./1. 200,50, 13./1. 200,60.

Gromatnyczia.

Cyrnliui. Tawo gromatę ir kurespondenciją iš
Jelg. gawau. Labai dēliū už rasyņę. Dēl anu p. dar
neto twirto nera. Mercziūkas dēl gires pirkimo kiel su-
rinko, nežinau. — Gawau ir 3. gromatę. Atšifsu.

Wiliukui. Tawo gromata manšpi atbego. Tawo
dainos su notomis mums bus labai sugadu. Reikia labai
su žmonėmis susigentinti, pirm ne tof gali šitę starbę iš
ju išgauti. Dit nepaisf. Ateitine bus dēlinga.

Malšę iš Ybenursto girės

- pardūs daugiausei suilantiems:
- 1) **Arkmeniškiūse,** Iank'o gaspadoje:
utarninte, 9. pėbr. š. m.,
" 23. " š. m.,
" 16. mercę š. m.;
 - 2) **Kautėniūse,** Schaak'o swetlyczioje:
serdoje 3 pėbr. š. m.
 - 3) **Skirwycziūse,** Zimmel'io gaspadoje:
utarninte 2. pėbr. š. m.,
" 9. mercę š. m.
 - 4) **Karšlėje:**
a. Rikhter'io gaspadoje:
petnyczioje 12. mercę š. m.
b. Brehm'o gaspadoje:
petnyczioje 19. pėbr. š. m.
- Termynai wisados ant 11. žėgoriaus
pradėdami.

Apsakymai.

Lietuwisķa draugystė

Byrute

atliks nedėdienėje 17. d. januwariaus m.
3. dywoje po pietu

Naujojoje (Neukirch), swetlyczioje Seitner'io pono,

sawo mēnesinį susijėimą, ant kurio kielwienas
tikras Lietuwintinkas ir Lietuwintinkė nūširdžei
užtwiecziami.

Dienos rėdas:

- 1) **Jankus** kalbės apie tai: „Ro dēl šen-
dieniški Lietuwintinkai sawo giminiš-
kus reikalus nepažįsta?“
- 2) **Yras Bruazis** bylos: „Musuungu pro-
senolei, tai ešti tēwu tēwai, seniausis
czėfšis tēg apie žaibus bei žaibinius
tolrabius žinojo?“
- 3) **Sqnarei** sutars apie pridedimę naujo
įstatu štrifnelio, užšabinancziū likimę
draugystės turto, pinigų, knigimycziū
ir t. t.

Draugystės wryciausybė.

Yras Bruazis.

Tilžėje įsitaisiu gy-
wentinai.

Gywenimas:
Augštoje ulyczioje 81,
ant kampo augštios ir bažnyczios
ulyczios.

Kalbamos adynos:
pirm pietu tarp 9 ir 11 adynos,
po pietu tarp 3 ir 5 adynos.

Dr. med. P. Schlopsnies,
lektorius,
tyrurgas ir gim. pagalbininkas.

AUSZRA.

„Ausra“ išeina didžioje ašmainio
(oktawo) kwarmoje, 32—48 pusiu stora,
tas mėnėj kartę, su **abrozais** (iliu-
strawonėmis) ar iš musu gimines ar
titiu giminiu padėjimo, ir kaštija ru-
siškoje Lietuwoje, Rusioje ir Siberioje
6 rublius ant metu, Prusu Lietuwoje
ir kitose žemėse 7 markius arba 10 franku
su prisiuntimu į namus.

„Ausros“ išleiswė kaip ir wisos
Wotietijos žignės priima išštrawymus.

Szilai laikraštis kreipiasi prie kiel-
wieno nūširdaus Lietuwo ir Zemaiczio,
dar neužmiršusio sawo gimines pra-
citines ir sawo tēwu kalbos. Jame
kožnas, moštias ir nemoštias, bago-
czius ir wargužis, atras šlaitydamas
birdies ramumą; šlaitytojams mistlys
susijęstos kelia, turimi įsai eidamas
galės sawo pašalę atnešti prie attai-
jymo gimines ir kalbos. „Zr tę amžei
pagadino — laikas yra sutaisyti.“

Gaunama pas **Mikšę Tilžėje**, ant
pšlimo 2. bute.

Wienus jūdus masfoliškus
kailinius
prisulo labai pigei
Jurgis Szinkus
Tilžėje, wofiskoje ulycz. 56. bute.

S. Matėgytis
Tilžėje, Kasaros ul. 1. num.
prisištilo Lietuwintinkams,
wisokius kurpians darbus,
taip kuryes, sopagns ir t. t. gerai, grei-
tai ir pigei atlikti.

Milus bei buškingius
double bei kaizermanteliu cei-
kius,
prancuziškias škepetas (long
chales) bei
wisokeriopas kitas škepetas,
arkliu dekius,
taip ir
bumbulus bei wilnas
pažįstamai geriausis štyriške prisulo
didžiausiam iššityrime pigians kaip
wisi kiti kuczei.

C. Staschull,
Tilžėje,
wofiskoje ul. num. 14,
antrame krome uš kampo.

Senas, senausias lietuwisķas ir apie
Lietuwę knigas
perka **Miksas,** Tilžėje, pšlimo ulyczioje
(Dammstr.) 2.

Prašymas.

Wienas gawentojus rusiškos Lietuvos,
Suwasku redybos, Wilkawiskio pamieczio,
Pažeriu walscziaus, **A. Bukawietis** iš
Obšrutu, padida žinę, kad jis užšimdamas
mekaniskais išštrinejimais ikrado du iki šiol
nezinotu prietaisū, juditi wisokias dirbtuwes,
gaspadowisķas ir pabriskisķas.

1) Pawertimas ant mekaniskio darbo
telancziū wandeniu, kad ir didžiausiu, su maža
kašta; nės tas prietaisas pasigatarwoja iš
pigios medegos, lengwai padaromas ir už-
laikomas; o labiausei, kad ir nereikalauja
užtwentimo upės, tik upe telebama sawotisktu
budu per šį padida wisę sawo telejimo šly
į darbę. Tas prietaisas gal juditi wisofę
darbę, stowintį ant wietos, kad ir didžiausią,
žiurint ant didumo upės ir smarkumo jos
telejimo. — Padarymas tozio judytojans
wandeniu be dirbtuwo (mashynos), atšielan-
czio darbę, kaštūs uš 200 iki 400, 600 mf.
ir taip tolians pagal norę budawojancziū
ir reikalę jo šylos. Kaštūdamas 200 mf.
tūres widutinišķę šly, lygię šlylai 4 arkliū.

2) Prietaisas sudetas iš dwieju geležiniū
cylinderiu, sujungtu tarp sawes majšneis
sqnareis, gal paweršti ant mekaniskio darbo
šly sudeliū išdūdancziū gawus prie išdegimo,
tai yra: parato, dynamito ir kitu žinomu
kemijsioje sudeliū. Tas prietaisas yra wisai
panašus į prietaisę dirbantį darbus ugnia
ir wandeniu. Toks prietaisas galės pritiški
ten, kur netinta ugninis dēl didelio swarbumo.
Szitas prietaisas yra labai lengwas, nės ne-
reikalauja imti su sawimi malku nei wan-
dens ir budamas mažo škamo gal dūti gei-
dziamę šly, kad ir didžiausia*).

Išrastojas geidžia, kad jo tie išradimai
weikliausei iššiplatitu, nės jie galės atnešti
naudę dēl sweto, užwadūdami kas dienę
brangstantį kuruimę. Woliawoniu (risunktu)
czion nepadūdamė, nės išrastojas dar ne-
paspejo iššiumti patento ant tu išradimu**).

* Tas prietaisas dēl sawo lengwumo
susigadytu orkulninkams, kurie waldowę ba-
luwo taišof.
Rėd.

** Nės welyjame, kad šlaitytojai apie
tę dalytę pasirupintu ar susinešdami su
ponu B., arba ir kitus, kurie su mekanika
užšibėda, ant susinešimo paakūdami. Kožnam
šmagu patempti, kaip mekanikę ne wien swetim-
genczei waldo, bet ir Lietuwei.